

Metoder att vara icke-elementaristisk

Här kommer ett stycke som delvis tar upp sådant jag nämnt tidigare. Det är som inledning till vad som följer som det kan vara intressant att rekapitulera idéerna. Genom att ta avstånd från, eller göra det rakt motsatta mot vad som jag analyserat som ett elementaristiskt system, ett system som nedärvt sedan antiken kan man, tror jag, komma fram till intressanta lösningar på hur undervisningen i en framtida skola kan te sig. Det skulle vara en mer varierad skola som använder sig av en mängd metoder för att göra lärandet intressantare och mer angeläget.

Dessa idéer kan appliceras på nuvarande system och någon större, radikalare förändring skulle inte vara nödvändigt att genomföra för att använda dem. Det kan göras direkt och kan inkluderas i varje lektion i ett ämne utan att strida mot kursplaners eller läroplaners föreskrifter. I en genomgång kan några extra informativa idéer nämnas t.ex. Detta skulle vara den minimala förändringen men den är tilltalande. Genom att göra så skulle idéer från denna bok med lätthet kunna appliceras. På ett större plan skulle projekt kunna formuleras, större temacentrerade satsningar med t.ex. dagsaktuellt material skulle kunna genomföras helt i enlighet med gällande kursplan. Detta görs också givetvis på många håll. Delvis finns en handlingsfrihet för lärarna. De är inte helt hänvisade till kursplanernas diktat.

I ett därefter följande stycke ska jag däremot föreslå ett helt annat urval ämnen, något som inte låter sig införas utan att filosofin kring skolan modifieras helt. Det skulle förutsätta ett avståndstagande från hela skolans historia, nya teorier om inlärning och barnets psykologi. Detta skulle givetvis ta lång tid att utvecklas och några tecken på att så skulle ske kan inte utläsas av dagens debatt. Snarare är traditionen inom skolan tagen i beaktande på ett mer tydligt sätt, en tillbakagång till forna tiders attityder kan konstateras.

Ändå finns det hos de nuvarande reformerna beröringspunkter med mina idéer om en icke-elementaristisk pedagogik. Ett fokus på kunskapsinhämtning, på en ökning av pensum, mängden kunskaper, ett intresse för att eleven ska lära sig något och komma ihåg det, finns hos de nuvarande makthavarna inom skolpolitiken.

Kunskaper är också fokus för denna skrift. Mer kunskaper men framför allt andra kunskaper. När det gäller mer kunskaper kan det nog tänkas att nuvarande skolutvecklare kan ta till sig några av idéerna framlagda här. Att öka elevens intresse för kunskaper är en strävan som borde förena alla som är intresserade av skolfrågor. Det förenar säkert mig med alla regeringens experter. Kanske kan de metoder jag föreslår kan intressera.

När det gäller andra delar finns det nog inte någon reell möjlighet för deras införande. De är för väsensskilda från dem som dagens skoldebatt behandlar. Det urval ämnen skolan presenterar är omöjligt att rubba. Flera av mina förslag går också stick i stäv med den tusenåriga tradition skolan utmärks av. Att dessa idéer framförts förr är säkert men de har aldrig implementerats i stor skala, i klassrum av reformpedagoger, javisst, men inte av större aktörer. Som vi sett har reformeringen av urvalet ämnen alltid stött på patrull av konservativa krafter, tillbakablickandet har vunnit mot verklighetsperspektivet.

Att, som jag gör i slutet av detta kapitel, föreslå att svenska avskaffas eller att matematik integreras i andra ämnen är främmande för de flesta. Dessa ämnen har utgjort grundstommen för skolväsendet

under skolans hela historia. Mäktiga ideologier, statsintressen står bakom försvaret av dessa ämnen liksom trossystem som de nämnda av barns kunskapsutveckling eller humanisternas bildningsteorier. Det finns således inget hopp idag att sådana reformer skulle vinna gehör. Att de inte skulle debatteras heller är ganska självklart. De är för radikala till sin natur och går emot hävdvunnen förståelse av utbildning.

Men kanske har de en framtid. Skolan står kanske inför en omdaning där forskning använder sig av nya metoder och där kommunikationsmöjligheterna ökar med internetanvändningens utbredning och utvecklande av ny teknik inom pedagogiken.

Tre metoder att använda inom ramen för existerande kursplan Hur inte vara elementaristisk?

Några förslag

- 1) Göra motsatsen till det elementaristiska
- 2) Tänka som en journalist
- 3) Tillämpa "informativitet"

Göra motsatsen

Ämnets historia, ej a-historisk

Traditionen att berätta historier ur Sveriges historia togs bort i och med reformerna på 60-talet. Men liknande berättelser är möjliga att skapa i de flesta ämnen, inte bara de naturvetenskapliga eller inom konst och litteratur och främmande språk, då om den kultur vars språk man studerar. Matematik har också sin historia, liksom idrott (som aldrig brukar innehålla något intellektuellt stoff) och teknik. Att ta upp de olika ämnenas historia fördjupar insikterna i den allmänna historien vare sig den är nationell, lokal eller internationell. Det breddar förståelsen för nutiden, liksom också historia kan göra, och skapar perspektiv bakåt. Ämnet historia brukar ju ofta beröra den politiska historien. Att göra nedslag i de olika ämnenas historia, kan belysa de skeenden som eleverna känner till sen tidigare. De kan därmed vara en sorts repetitionskurs och påminna om kunskaper som eleverna redan tillgodogjort sig. Man skulle då komma in på vetenskapshistoria, kulturhistoria, teknikens utveckling, idrottshistoria etc. alla ämnen som akademiskt är sentida discipliner men som kan komplettera historieundervisningen.

Nutida forskningsläge, ej evigt, gammalt, beprövat

Det nutida forskningsläget brukar inte ingå i undervisningen i nämnvärd omfattning. Att beröra utvecklingen fram till en punkt som ligger några tiotal år tillbaka är ganska vanligt. Däremot är det sällsynt att man kommer närmare i tiden, låt oss säga de senaste åren eller det senaste året (eller senaste veckan). Förmodligen har detta flera orsaker. Det är svårt på flera sätt. Läraren måste göra det själv, han/hon måste följa med i utvecklingen och det kräver ett stort mått av motivation för att gå iland med uppgiften. Den moderna forskningen är ju både komplicerad och specialiserad. Den intellektuella svårillgängligheten gör det näst intill omöjligt. Att följa med i populärvetenskaplig press är något lättare men kräver också krafter som alla lärare inte kan uppbringa. Mycket finns också att göra eftersom fakta ständigt tillkommer och kontinuerlig uppdatering krävs. Här kommer givetvis, liksom på många andra områden inom pedagogiken, internet vara en lösning. Frivilliga eller ej, betalda eller obetalda, kan forskare eller andra erbjuda material på nätet om de senaste

trenderna, rönen, upptäckterna, angreppssätten, metoderna etc. inom de olika ämnena. Detta skulle gynna både lärare och elever. Att ta upp de senaste rönen etc. skulle kunna appellera till en ungdom som inte levt länge och som är väldigt intensivt upptagen av det nuvarande och det närvarande. Det som händer för tio år sedan är för eleverna väldigt länge sedan. Redan ett år kan kännas som en lång tid. Därför kan läraren eventuellt erbjuda material om något som hänt samma vecka (dagsaktuellt) och kanske därmed väcka större intresse. Detta skulle tangera idén om läromedel som tar upp saker som då skulle likna nyheter inom journalistiken

Yrket matematiker, arbetsliv, ej utanför arbetslivet

Att relatera till yrkesliv har påkallats förut i denna bok som ett alternativ för att förnya skolsystemet. Kanske kan det skapa kopplingar mellan skolan och världen utanför. Detta kan också gynna arbetarungdomar och skapa en bättre balans i betyg och rekrytering till högskolan. Kanske mår människor, även elever ur de högre samhällsklasserna, bra av att förstå det samhälle de lever i. Ett främlingskap kan kanske brytas och en mer genuin förståelse för samhällsförhållanden kan uppstå.

Att fundera över hur yrkeslivet ska integreras i undervisningen ger upphov till tankar kring vilka ämnen som studeras och hur pedagogiken är utformad. Jag ska här inte upprepa vad som redan tagits upp. I stället ska jag utvidga resonemangen med en del nya tankar. Studier i de ämnen som lärs ut kan leda till ett arbete men i mycket sällsynta fall. Det förutsätter studier på universitetet och ett specialintresse och en viss fallenhet för dessa studier. Jag tänker speciellt på matematiken, naturvetenskaperna, samhällsvetenskaperna, över huvud taget de ämnen som är en vetenskap. En ytterst liten procent av eleverna blir vetenskapsmän. Men man kan ändå ta upp den yrkesutövning som studier kan leda till inte minst för att öka förståelsen för hur samhället fungerar.

I varje ämne kan man tala om för eleverna vilket arbete som utförs av de utexaminerade. I exemplet matematik blir det fråga om dels den rena matematiken, dels om den applicerade matematiken som är mer omfattande. Man kan här nämna all den matematik som t.ex. ekonomer använder sig av, etc. Att integrera arbetsliv i undervisningen kan ta sig många former givetvis, studiebesök, föredrag, etc.

När det gäller de jobb som de flesta av eleverna kommer att ha blir det lite svårare. Dessa jobb är inte representerade av något skolämne. Eventuell undervisning i ekonomi kan ta upp försäljning, kundrelationer etc. som skulle kunna vara relevanta i detaljhandel. I ämnen sjukvård eller medicin kan arbete utfört av sjukvårdspersonal vara på schemat. Teknik kan ta upp arbete i industrin. För detta krävs dock helt nya kursplaner.

Det osäkra, obestämda, inget rätt svar

I elementarismen finns en inbyggd förkärlek för det regelbundna, regelstyrda, det som kan härledas med säkerhet enligt ett visst mönster. Att transponera detta som upptäckts i matematiken till människornas värld har visat sig svårt. Mycket i denna världen kan inte reduceras till matematik, grammatik eller någon annan fix ordning. Ska elementarismen överges måste skolan lära sig hantera att syssla med det obestämda och osäkra, den tvingas lära sig lära ut det oelementaristiska.

När människor involveras i något infinner sig ofta osäkerhet (detta förklarar varför människornas problem inte behandlas i skolan). Människans psykologi är ännu outforskad i stora delar och samhällets funktions sätt reformeras ständigt. Världen är svår att definiera, framtiden oviss. Därför råder det ofta delade meningar om hur saker och ting bör vara. Åsikter skiljer sig åt från individ till individ, från grupp till grupp.

Ofta har frågor inget rätt svar i världen utanför skolan. Det blir en fråga om preferenser, tycke och smak, ideologisk hemvist, religiös trosåskådning, värderingar etc.

Människan utanför skolan tvingas agera utan facit i mångt och mycket och ingen kan veta i förväg vad som är det rätta.

En skola som beaktar verklighetens brist på lagar och regler och lär eleven för det första att förstå detta och i andra steg kunna fungera i den osäkra tillvaron skulle utgöra en institution väsensskild från dagens. Det skulle bli en institution för vägledning och information snarare än en tillrättavisande inrättning. Det skulle vara en ärligare och rättframmare skola.

Universitet och utbildning

Något som kan motverka snedrekrytering inom skolan är mer upplysningar om utbildningsgång fortlöpande under studietiden, redan i grundskolan. Om hypotesen att eleverna är intresserade av att veta vilka yrken som finns, "vad man kan bli" etc., så kan de krav som finns för att börja arbeta inom ett yrke vara intressanta. Således kan man, när man talar om arbetsliv inom de olika ämnena, inkludera information om studievägar, yrkesutbildningar etc. som leder till utövandet av ett yrke.

En bredare information integrerad i undervisningen, med nödvändighet uppdaterad varje år kan mycket väl vara en positiv ingrediens för eleven. Den skulle vidga perspektiven och ge mer upplysningar kring samhället och därmed ingå i den generella styrningen av skolan mot ett mer samhällsorienterat system som jag efterlyser i denna bok. Tanken bygger på hypotesen att eleverna vill bli något, vill arbeta och försörja sig och den hypotesen tror jag är riktig. Denna idé liksom många andra i denna bok kan undersökas vetenskapligt med enkäter och intervjuer, den är en hypotes.

Typer av matematik, matematikens grenar,

En vidare bild av ämnet som studeras kan ges på flera sätt. Jag har nämnt metoden att ta upp ämnets historia för att eleven ska lära sig om vetenskaplig utveckling, få insikt om historiska förutsättningar för upptäckter etc. Att ge exempel på de grenar av ämnet som finns är också en möjlighet. Det skulle främja förståelse för vad man studerar och skapa en överblick över hela ämnesområdet. Det skulle även utgöra en koppling till den verklighet som ämnet ingår i och kunna skapa grunden för kunskap om forskning och studievägar inom ämnet.

Exemplet matematik skulle då innebära att matematikens olika grenar nämndes. Det skulle kunna röra sig om allt ifrån geometri, algebra, äldre former av matematik, till nyare som t.ex. analys. Här finns givetvis många möjligheter och segmentet kan vara mer mindre omfattande. Det skulle innebära att perspektiven vidgas och att eleven får en större förståelse för den lilla del av matematiken som han eller hon ska syssla med. Den ger ett sammanhang, nästan ett vetenskapligt sådant, åt eleven som inser vidden av de kunskaper som finns inom ämnet, ger en inblick i den mångfald av verksamheter som finns inom matematiken alltifrån den enklaste beräkning till den mest komplicerade där givetvis datorer spelar en allt större roll. Denna del skulle vara informativ till sin karaktär och utgöra en orientering inom ämnet som står i bjärt kontrast mot den vanliga metoden där utlärandet av det elementära spelar huvudrollen. Det skulle vara en del av den omdaning av skolsystemet som jag förespråkar.

Översikt följd av exempel

I tidigare underrubriker har jag gett exempel på olika former av översiktighet, ämnets historia, ämnets grenar etc. Att gå in i detalj i dessa ämnen känns främmande. Det naturliga är att börja med specialister, forskare som har utrymme att studera ett ämne ingående. Det naturliga är att börja med översiktliga kunskaper och sedan eventuellt koncentrera sig på ett delområde, specialfall, en tidsperiod, etc. Ämnets historia är outtömligt, ämnets grenar kan göras så komplicerat och mångfacetterat man vill. Ändå, om det ska göras i skolan, vilket jag tycker, så är dessa områden till för att ge överblick och läraren ska inte ägna för mycket tid åt det. Översikt plus några exempel däremot, känns befogat. Oändliga mängder möjliga exempel finns då givetvis och att välja exempel blir en uppgift att ta på allvar. Exempelen kan vara av olika art och jag ska här inte gå in i detalj om vilka som finns, men jag tror att det är ett viktigt delmoment som förtjänar att tas på allvar. Vilka exempel ska läraren välja? Det kan röra sig om intresseväckande exempel, berömda exempel, sådana som illustrerar något, sådana som ger insikt och kunskap. Vissa exempel kan säga något om något större och kanske är det detta som läraren, skolboks författaren, pedagogen bör leta efter. Tiden är begränsad och metoden med översiktlig kunskap med efterföljande illustrerande exempel kan vara ett sätt att hantera det väldiga kunskapsstoff som finns.

Den klassiska urvalsmetoden inom matematik tycks vara traditionell i den meningen att endast vissa kunskaper premieras. Ämnet är ett av dem som är mest styrda av kursplaner och läroplan. Därför kan handlingsutrymmet vara begränsat. Mycken variation kan dock introduceras och utvecklingen går säkerligen i den riktningen

Komplicerade saker

Till skillnad från principen att endast grundläggande kunskaper kan tas upp i skolan, att allt annat är för komplicerat, tror jag att det går att tala om komplicerade saker. Dock måste man frånga detaljstudier, matematiska formler som ska inläras utantill och istället försöka närma sig problemen på ett annat sätt.

Jag tangerar igen andra idéer framlagda i denna bok. Översiktighet kan vara ett sätt. Berättande om det komplexa kan vara ett annat. Populärvetenskapliga tidskrifter innehåller mängder av uppgifter om komplicerade maskiner, fakta som det berättas om i journalistisk stil. Det går att ta upp det komplicerade. Frågan kan då vara om det elementära helt ska tas bort, om det finns en växelverkan mellan det elementära och det komplexa. Det tror jag att det finns. Man kan tänka sig flera metoder. En kan vara att visa komplicerade matematiska beräkningar utan att eleven måste utföra dem själv, utan övningsuppgifter. Man kan tala om det komplexa, ge exempel på komplexa förhållanden, vidröra hastigt svåra problem etc. En berättande, informativ attityd kan också här innehas.

Det elementära kan också leda vidare till komplicerade förhållanden som i normala fall skulle tas upp senare under studiegången. Att här inte säga något, mena att det kommer senare för dem som studerar vidare är en felaktig hållning. Intressanta fakta, även om de är komplicerade, kan nämnas tidigt och därmed utgöra en ingrediens i undervisningen som kan inspirera och kanske uppmuntra att studera vidare. Eleven får reda på saker som blir inslag i de fortsatta studierna.

Mångvetenskapligt, öppet, ej slutet, ej "rent"

Något som går på tvärs mot en aspekt av den tradition som jag kallat elementaristisk är det att ett ämne ska vara opåverkat av andra ämnen, det ska vara "rent" och inte innehålla något som kommer från en annan domän. Detta gäller de flesta ämnen : matematik ska vara bara matematik, språk bara

språk, fysik bara fysik etc. I dagens värld suddas dock gränserna ut mellan ämnena och kanske bör skolan ta efter denna tendens och integrera fler ämnen och därmed göra undervisningen mer allsidig och bred.

Det tvärvetenskapliga eller det att blanda flera ämnen kan leda till, om det görs konsekvent, till en upplösning av de traditionella ämnesindelningarna och utbildningen av ämneslärare som har sitt ursprung i skapandet av 1600-talets gymnasier. Kanske är detta av godo. Verkligheten är komplicerad och sammansatt och varför skulle skolan inte avspegla detta? Om eleven inte får veta hur komplicerad världen är innan han eller hon stiger ut i den skapas en oförståelse och rädsla inför världen. Det man inte känner till fruktar man och därför borde skolan hjälpa till och ge ett grundläggande stöd inför livet som komma skall. Skolan borde förbereda eleven för det mångskiftande och komplexa i stället för att förenkla allt så att skolans innehåll blir artificiellt och onaturligt, ja rentav missvisande. Det finns en oärlighet i skolsystemet som är hämmande för eleven och som inte främjar en naturlig sammansmältning med samhället. Eleven blir en främling i samhället och förstår inte mycket av det.

Ej långsamt

Elementarismen som den har beskrivits i denna text utgår från något avlägset och närmar sig långsamt något väsentligt, intressant, viktigt. Detta kan med enkla handgrepp undvikas. Betoningen kan flyttas från det enkla och elementära som inledning och istället gå direkt på huvudsaken i ett ämne.

Detta skulle innebära inom historieelementarismen att nuet, stora frågor i nuet skall inleda undervisningen. Inom begreppselementarismen skulle man fokusera mindre på språkfrågor. Det enklaste skulle ge plats åt komplicerade förhållanden och förlopp som skulle stimulera elevens psyke mer och dessutom beskriva världen på ett sanningsenligare sätt.

Ett oelementaristisk tillvägagångssätt skulle passa barnens psykologiska konstitution bättre. De lär sig ofta snabbt, kan snappa upp saker fort och kan avancera i rask takt, genom kursplanerna om de bara ges chansen. I många moment är barnen intelligentare än de vuxna, de kan lära sig mer på kort tid än vad vuxna upp i åren klarar av.

Tanken att det finns obligatoriska, elementära kunskapsetapper som måste avklaras innan man kan gå vidare är felaktig och ett fördärv. I själva verket bromsar detta undervisningen på ett olyckligt sätt. Den bristande stimulans det innebär att inte röra sig framåt skapar ointresse hos eleven. I stället bör man integrera det väsentliga i ett tidigt skede och ständigt vinnlägga sig om att inte förhala kunskapsförvärvandet.

Ej grundläggande enheter, ej bygge, ej konstruktion

Elementarismen bär med sig, eller har sitt ursprung i tanken att lärare och elev bygger upp kunskap från enkla bitar till något större, De viktigaste delarna blir då de som lägger grunden för hela konstruktionen, liksom i inledningen till ett husbygge. Grunden ska läggas, den ska vara stabil, och därför ägnas stor möda åt den.

Denna metafor är förfelad. Som teori för kunskapsbildande har den många år på nacken, den är traditionstyngd och kanske allmänmänsklig.

Det är också felaktigt att resonera att man genom att studera det förflutna lär sig om nutiden. Detta är endast sant i ringa utsträckning. Man grundlägger inte kunskaper om nuet genom att studera det förgångna. Nuet bör studeras per se, det har egna analysmetoder, egen källforskningsmetodik, egna betingelser för kunskapsinhämtning. Därmed inte sagt det skulle sakna relevans helt och hållet. Också här bör man växla mellan tidsepoker, perspektiv, blanda nutidsstudier med historiska tillbakablickar. Men fokus bör ligga på det nuvarande, på samtiden.

Att bygga med begrepp är ännu mera vanskligt. Det reducerar en komplex verklighet till ord och begrepp som hamnar främst i läroängsen vilket ger den en prägel av språkinläring. I stället bör begrepp, sådana måste finnas av nödvändighet eftersom en lektion eller en lärobok presenterar och förklarar med ord, belyst från alla möjliga vinklar. En allsidig inläring skapas när så mycket som möjligt berättas. Begrepps-inläring blir annars endast något elementärt, vilket i det här sammanhanget innebär att det lärs ut så litet som möjligt, begreppens definition ska vara så kortfattad som möjligt. Ju kortare en definition är desto större värde har den. På så sätt blir elementarism ett sätt att lära ut så litet som möjligt.

Fortlöpande uppdaterat skolmaterial

Att följa det dagsaktuella skeendet medför problem med de traditionella läromedlen. Skolböcker t.ex. har ofta flera år på nacken och kan inte redogöra för de senaste händelserna i politiken, världsutvecklingen, ämnens forskningsläge, nya upptäckter etc. Läraren får också en extra arbetsuppgift när det gäller att hänga med i utvecklingen, läsa in sig, följa medier, populärvetenskapliga tidskrifter etc. Detta är givetvis ohållbart för lärarna.

Därför måste inrättas, och kommer säkerligen att inrättas, servicetjänster som tillhandahåller sådana inslag i undervisningen. Detta kommer säkert att ske i och med att läromedlen digitaliseras och kopplas upp mot internet. En mångfald aktörer inom detta segment finns redan och användningen av sådana tjänster kommer säkert att öka.

En trolig utveckling är att både privata och statliga tjänster kommer att uppstå. Förlag kommer att erbjuda tjänster på nätet och en fortsatt utveckling av användningen av internet blir följden. De möjligheter till kommunikation och vidgat kunskapsinhämtande som internet erbjuder kommer med största sannolikhet innebära en förändring av skolarbetet.

Ej begrepp

Metoden kan också vara bestickande i sin enkelhet. Att börja undervisningen med några enkla begrepp som hör ämnet till, gärna "grundläggande" gör ämnet till ett språkbaserat kunskapsområde vilket kan underlätta för läraren. Här kan nedärvda traditioner spela en roll. Historiskt har språkkunskaper varit en del av kursplanen som premierats och utgjort grunden för all kunskap, speciellt då latinkunskaperna, under lång tid.

Hela undervisningen kan byggas upp på så sätt att nya termer introduceras regelbundet, termer som blir svårare och svårare, som bygger på varandra och som bildar ryggraden i vetandet. Dessa termer ska sedan behärskas, diskuteras på olika sätt, användas i muntliga och skriftliga övningar. De kan också med fördel användas i provsammanhang där frågor om vad vissa facktermer betyder utgör en enkel grund för frågor och förhör.

Men kunskapen om dessa begrepps "betydelse" kan ibland bli en ingrediens som endast leder till en yttlig förståelse. De blir till glosor, till svåra ord, där betydelsen ska läras in, och betydelsen består av

någon enkel fras som endast mekaniskt i elevens hjärna ersätter det svåra ordet. De svåra orden lärs in endast till proven och glöms sedan bort. Det är en klassisk uppgift i utantillinläring som skolan försökt fjärma sig från men kanske inte alltid lyckats med.

Vad som sker är att det skapas en illusion om kunskap, en tro att man kan när man har svarat rätt. Men det är inte alltid mycket till förståelse, den är ofta minimal som om skolan hade ambitionen att lära ut så lite som möjligt. Den låga förklaringsgraden kan förklaras med ett ömsesidig laxism hos skolsystem och elev, lärare och elever nöjer sig båda med situationen.

Hur ska man då göra, ifall man vill undvika denna alltför enkla undervisningsmetod? Att undvika fackord och ämnestypiska termer i undervisningen är omöjligt. Man måste använda begrepp (i betydelsen ord). Kanske måste man också betrakta från distans vissa ord och göra dem till studieobjekt, ämnen för diskussion, (begrepp sägs ibland tillhöra sådana abstraherade ordtyper) och därigenom ägna sig åt en viss ordkunskap ibland. Men då gäller det att undvika de obligatoriska ersättningsorden, skolboksdefinitionerna som gäller, de som tagits från skolboken och lärts in för ett prov, en definition som inte gäller vare sig i samhället eller i de sammanhang där de används till exempel i vetenskapen eller i de yrken som använder sig av dessa kunskaper som går igenom.

Det gäller att undvika de enkla svaren: Att föreslå endast en definition på ett ord är ofta helt missvisande, det är förenkla för mycket och förleda eleven. I många fall ser eleven också igenom denna lögnaktighet och reagerar med agg eller ointresse. Ord används olika i olika sammanhang och det ska läraren påpeka och inte förtiga.

Begrepp kan också beteckna komplicerade fenomen som kan beskrivas på många olika sätt. Många definitioner är möjliga, många kan vara rätt men se helt olika ut. Därför bör skolan, läraren, i sådana fall ge flera definitioner, för att belysa fenomenets komplexitet. Angreppssätt, ordval och utgångspunkt kan variera även i korrekta definitioner och det bör läras ut.

Det kan vara vanskligt att presentera några lösningar på problemet med ordinläring och utantillkunskaper tillprov på skolboksdefinitioner. Kanske kan man peka på möjligheter att använda tekniker som "Det finns olika typer av..." "Det finns många sätt att förklara det här på, några är följande..." "det finns flera definitioner".

En annan utväg som ibland kan användas är att i stället för att uppge sig tala om vad något är att beskriva det och sedan äga att "det kallas för". På så sätt undviks den essentialistiska (i filosofisk mening) fallgropen och begreppet blir en benämning skapad av människan i syfte att ge ett fenomen ett namn. Detta namn kan sedan ha utvidgats eller modifierats. Beteckningen blir på så sätt en praktisk lösning, ett provisorium, skapad ur en mer vetenskaplig ansats som stämmer överens med den forskning som bedrivs.

Sådana försök att berika, bredda kunskaperna kring vad facktermer betyder kan leda till en djupare insikt om kunskapens villkor. Kunskaper är oftast beroende av faktorer som betingelserna för dess upptäckt, formulering, dess vidare liv in i debatt, polemik. Även andra faktorer kan nämnas som publiceringsställe när det gäller skriven användning eller situation för dess användning muntligt, undervisningsvillkor. Exempelvis öppenhet om just skolans speciella användning av begreppen, skolans definition av dem är upplysande för eleven och kan ingå i en bredare diskussion om begreppens betydelse. Användarens identitet kan också vara av betydelse eller det syfte han har när han använder begreppet.

Det finns således oerhört mycket att berätta, mycket att förmedla om man frångår den gamla traditionen att hålla sig till förenklade svar på vad begrepp betyder.

Tänka som en journalist

Berömd matematik

Att syssla med det berömda som ett sätt att väcka intresse tror jag är en effektiv metod. Den är vanlig inom journalistik och fungerar säkert också i skolan. I fallet matematik kan det röra sig om kända händelser i matematikens historia, berömda matematiker, upptäckter, koncept, begrepp. Det kan vara ett sätt att legitimera kunskapen och eleverna som inte har någon överblick kan tro, förhoppningsvis med rätta, att det de lär sig är speciellt intressant, relevant och viktigt, att det som valts ut, som med nödvändighet inte kan täcka allt, är värt att studera.

Det berömda har också den fördelen att vara känt av andra vilket innebär att eleven är sammankopplad med en allmänna del av det totala kunskapsstoffet, något som ibland kan kallas allmänbildning. Det kan innebära att diskussioner kan uppstå med andra på grund av det man lärt sig i skolan. Att det som lärs ut i skolan inte är avskilt från den kunskap som är allmän, den kunskap som tas upp i andra sfärer i samhället, familj, vänskapskrets, arbetsplats, tidningar, TV, radio, nätet etc. är viktigt. Detta kan kanske leda till en inkluderande effekt av kunskapsinhämtandet som, tror jag, kan främja ett aktivt engagemang i samhällsfrågor.

Att tala om berömd matematik skulle givetvis inte begränsa sig till några delområden inom matematiken utan sträcka sig över vidare fält och ta upp saker som jag behandlar under andra rubriker i detta kapitel som t.ex. ämnets historia, nutida forskningsläge, typer av matematik, populärvetenskap etc.

Populärvetenskap

De tidningar som behandlar vetenskapliga frågor brukar benämnas populärvetenskapliga. Här kan, som jag tidigare nämnt, skolan ta intryck och dra lärdom. Det som står i tidningarna är uppenbarligen av intresse för en allmänhet och eleverna tillhör allmänheten. Förmodligen behöver dock skolan anpassa innehållet i tidningar och att kopiera artiklar kan vara en lösning som är för enkel. Kanske är populärvetenskap riktad mot en äldre befolkning. Barn och ungdomar förändras fort, utvecklas fort och innehållet måste anpassas till elevens ålder. Att jämföra populärvetenskap med innehållet i skolböcker skulle kunna vara en metod att studera hur man kan göra läromedlen mer intressanta.

Lokalt, nationellt, globalt, regionalt, europeiskt

Dessa fyra "geografiska" perspektiv som kan anläggas på något (ett ämne, en fråga, ett problem) ger också möjlighet att göra undervisningen varierad. Av de fyra är väl det nationella det som traditionellt, åtminstone sedan 1800-talet, dominerat. Den klassiska kulturen var i någon mening europeisk men hade särdrag som skiljer sig från det som idag skulle anses europeiskt. Den klassiska kulturen var i stort sett det arv som romersk och grekisk kultur lämnat efter sig, övriga kulturer (t.ex. keltisk, eller nordisk) ansågs ointressanta.

Knyt an till lokala förhållanden är något som säkert används på många håll i landet. Eventuell ekonomi, juridik (samhällskunskap), studier i föreningsliv, historia etc. kan ta upp sådana lokala aspekter. Detta skulle kunna främja elevens utveckling på många plan vilket jag redan tagit upp. T.ex. kan lokala förhållanden sammanlänka skolan med omvärlden på ett mer konkret sätt än annars varit

fallet. Diverse föredragshållare kan bjudas in och medföra att skola och samhälle förs samman på ett liknande, välgörande sätt

”Ett internationellt perspektiv” är ett av fyra perspektiv som förordas i läroplanen från 94 (*Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94* sid. 6) Alla andra ämnen kan ta med detta. Kulturella frågor, ungdomskultur, film är numera globala företeelser. Internetanvändningen leder till att allt fler kommunicerar med varandra globalt och det kommer att leda till att globala frågor förr eller senare blir en del av undervisningen.

Ett europeiskt perspektiv kan motiveras av den politiska utvecklingen och om ämnet politik fanns på schemat eller i samhällskunskapsundervisningen kan den europeiska dimensionen som allt mer genomsyrar samhället till en viss grad ingå i skolsystemet. Det europeiska är tämligen nytt och under ständig debatt vilket gör det till en diskussionsfråga. Det kan också innebära att det blir ett nyhetsrelaterat ämne som rör Sverige på ett nationellt plan som t.ex. i folkomröstningar. Det blir därmed en fråga som berör demokratin, en viktig värdegrund för skolan.

Media

Media ingår i ämnet svenska men i ytterst liten utsträckning. Här kan dock skolor och lärare utöka timantalet och media kan i vissa årskurser i grundskolan, på vissa håll, vara en viktig ingrediens: media är ett stort ämne som täcker den verksamhet som bedrivs av tidningar, tv och radiostationer och inte minst allt som numera sprids på nätet. Eftersom media är de kanaler som många får sin information genom kan det inte nog betonas hur viktigt ämnet är. Också här finns väldigt stora möjligheter att förnya skolan enligt de principer som jag framlägger. Allt det som gör skolan till en verklighetsfrämmande institution motverkar ett införlivande av media i skolan. Media är t.ex. dagsaktuellt och kommersiellt, nyhetsbaserat, riktat till ungdomar till stor del etc. Här kan man tala om ett verkligt behov hos befolkningen att veta mer och lära sig tolka och förstå alla budskap som strömmar genom högtalare och bildskärmar. En viss kritik av reklambudskap har funnits men det finns många andra typer av manipulation som kan behandlas. Eleven skulle kunna lära sig mer om lobbying, diverse typer av PR, politiska budskap, dold marknadsföring eller ekonomiska aspekter av underhållning, sport och allt annat som media innehåller. De yrken som kommer i fråga etc. kan också tas upp. Man kan här tala om en analfabetism inom medieområdet hos många som kan bekämpas inom skolan.

Nya upptäckter

Nya upptäckter kan ingå i populärvetenskapliga sammanhang eller i fall där nyheter tas upp. Detta kräver en viss förtrogenhet med de kanaler där sådan information finns. I framtiden kommer säkerligen detta problem att lösas på diverse sajter och hemsidor speciellt anpassade för skolans behov. Man kan tänka sig ett det sköts centralt också av lärare eller administratörer som följer med i utvecklingen och skriver material som kan användas i undervisningen. Nya upptäckter bör vara berömda för att väcka intresse hos eleven och de bör även ge en fingervisning om hur forskning går till och hur kunskap utvecklas och förmedlas via medier till medborgaren.

Det måste givetvis förenklas och göras sparsamt men kan ändå vara viktiga inslag i vad som förmodligen även fortsättningsvis kommer att vara undervisning i det elementära.

Nyheter

Jag har redan framhållit att media borde ingå i undervisningen och att populärvetenskap där nyheter från den vetenskapliga världen finns kan vara en inspirationskälla. Idén med inkludandet av nyhetsrelaterade inslag är inte originell. Ändå finns det problem i att tillämpa den. Läroplan, kursplaner skolböcker använder inte nyhetsmaterial (från media). Skolsystemets historia gör metoden främmande. När under antiken, renässansen, romantiken, användes nyhetsmaterial i undervisningen? Först under senare hälften av 1900-talet torde idén ha implementerats. Ändå gjordes det i liten skala. Lärarens möjligheter kringskärs också av tidsbrist och frånvaro av belöningar för sina försök att bringa till elevens kännedom saker med nyhetsvärde. De ämnen som studeras främjar heller inte införandet av nyhetsmaterial i skolarbetet. Språk, matematik, olika vetenskapliga ämnen behöver inga nya kunskaper. Det elementära är heller inte nyhetsbaserat utan universellt och a-historiskt. Hela skolans väsen är främmande för det dagsaktuella. Däremot är det troligt att det inom en snar framtid finns med i högre omfattning. Speciellt nätbaserade tjänster kan här fylla en viktig funktion

Relatera till ungdomar

Ungdomar har mer och mer en egen kultur vare sig det rör sig om musik, konst, mode eller annat. Detta var inte fallet för femtio år sedan. Frågan är om skolan ska ta hänsyn till detta och, om så är fallet, i vilken utsträckning. Ska skolan framhärda i sitt traditionell "vuxna", ålderdomliga sätt att tänka eller ska den inkorporera denna nya kultur i undervisningen?

Det finns anledning att fundera över frågan. Kunskaper om fenomen karakteristiska för deras ålder och social miljö tycks mig inte vara skadliga. De kan väcka intresse och vara lärorika inslag i skolan. Men ensidighet bör undvikas. Den vuxna världen är också intressant för eleven. Eleven har ju föräldrar och släkt och eleven tar del av medieutbud, samtalar med vuxna etc. Eleven vet också att det vuxna livet kommer och att skolan till viss del ska vara ett förberedande för vuxenlivet, den ska ge en grund att stå på.

Det elementära utgörs också ofta av det nationella som betonas ibland av skolsystemet. Den nationella kulturen premieras framför den internationella. Här finns en medvetenhet och världslitteratur finns ibland på schemat. Ungdomars kultur får ett visst genomslag inom ett ämne som musik där populärkulturen är en ingrediens. Vetenskap saknas dock inom ungdomskulturen och kunskaper om media kan vara bristfälliga. En viss medvetenhet om kulturindustrin och konsumentens behov av att värja sig mot all reklam kan vara viktiga inslag. Därför kan ekonomi, mediakunskap och konsumentlagstiftning vara relevanta ämnen i skolan.

Livet

Ämnet "livskunskap" har på vissa håll införts inom ramen för det tillåtna fria utrymmet som finns för varje skola när det gäller timplanen. Här kan en informativ attityd hjälpa när man formulerar läromedlen. Den levnadsvisdom man som vuxen förvärvat kan förmedlas till unga och därmed öka deras möjligheter att göra rätt val och förstå sin omvärld. Det skulle kunna skapa respekt för andra människor som lever ett annat liv och leda till insikter om olika levnadsvillkor och livssituationer. Detta tema kan inkorporeras i många ämnen t.ex. i ekonomi där ekonomiska villkor kan tas upp. Att alla människor växer och blir äldre är en omständighet som kan vidareutvecklas. Det rör sig om både en fysisk och en psykisk utveckling som kan tas upp inom ämnet livskunskap. Med en informativ pedagogik kan kännedom om livet förbättras vilket skulle kunna ge perspektiv på tillvaron för eleverna.

Vara informativ

Vad informativitet?

Informativitet innefattar ett avståndstagande från det elementaristiska så till vida att man avstår från den metodik som det erbjuder och istället satsar på sådant jag tagit upp tidigare: verklighet, nutid, en annan disposition, undvikandet av språkstudier som inbegriper begreppsutläring etc.

Läraren skulle kunna öka mängden förmedlat innehåll. Detta skulle kunna ske på olika sätt men några första riktlinjer skulle kunna utgöras av att man tänker i termer av att man "informerar" eleven om saker och ting som ingår i kursplanen. Information har en annan klang än den elementaristiska kunskapen. Den är inte svår att förstå, den begär ingen motprestation, den är "gratis". Den är omedelbart användbar och kan också användas i ett praktiskt sammanhang. Den kan med förkärlek sparas så länge den är aktuell.

En annan inspiration skulle vara en berättande attityd. Också den är gratis och kräver ingen motprestation. Berättar gör den som vet något och som förmedlar detta till den som inte vet. Berättandet är en attityd och kräver inte någon scenisk talang hos läraren, läraren behöver inte vara en författare eller sagoberättare som besitter sceniska färdigheter och gör lektionerna till teaterföreställningar. Tanken är att läraren kan berätta utöver det torra och faktiska, ge bakgrund, extra material, kompletterande stoff som berikar läroprocessen, gör det till en angenäm upplevelse. Detta kan givetvis göras av skolmaterial som läraren kan använda, berättandet kan utföras av andra med hjälp av läromedel av skilda slag.

På detta sätt kan eleven upplysas på ett mer genomarbetat sätt om den informativa tankegången utvecklas och implementeras på ett medvetet sätt. Infallsvinkeln är att det skulle vara samtida förhållanden som skulle innefattas i undervisningen vilket kräver en omställning från nuvarande system med betoning på det förgångna. Men delvis är det ändå genomförbart.

Läraren skulle med denna metod tala om saker för eleven, inte hålla inne med viktiga saker med hänvisning till en elementaristisk metod som endast tar upp elementära grunddrag i läroämnet. Att tala om saker kräver en viss öppenhet och viss sanningskärlek. Det som sägs i den informativa inslagen ska stämma. Annars kommer en brist på förtroende uppstå hos eleven.

Görs detta på rätt sätt kommer eleven att känna att han/hon får reda på saker. Informationen i samhället är ofta bristfällig och det mesta förblir obekant för det stora flertalet. Att få reda på något är att bli insatt i något som innan dess var förborgat, minsta detalj kan upplevas som en upptäckt, ibland som en användbar upptäckt som hjälper eleven i det dagliga livet.

Detta kräver sanningsenlighet men också kännedom om alla dessa ting hos läraren. En del saker är sådant som läraren lärt sig under livets gång, annat måste inhämtas av läraren under förberedelsearbetet med kursen.

Tillgången till information på internet stärker denna metod och gör den genomförbar även på lägsta nivå. Uppgifter går tämligen enkelt att få tag på. Myndigheter, organisationer etc. är också villiga att lämna ut uppgifter om sin verksamhet. Presstjänster kan eventuellt utnyttjas också av lärare i jakt på informativt innehåll.

Hur det fungerar

Idén om att förhålla sig förklarande, upplysande till eleven och informera om hur saker fungerar är inriktad på verkligheten. Dessutom är den tänkt att tillse att eleven tillskansar sig kunskaper som kan vara användbara i framtiden. Genom att lära sig hur saker och ting fungerar kan eleven förstå samhället på ett nytt sätt. Tillvägagångssättet lämpar sig både för konkreta objekt som maskiner, apparater etc, liksom för större system som det ekonomiska eller för hur mänskliga relationer kan fungera. Genom att fokusera på hur saker fungerar kan man undvika många problem behäftade med skolsystemets grundläggande struktur. Jag har varit inne på det tidigare. Skolan är inriktad på det skrivna, på det förgångna, på det rena kunskapsobjektet. Studera hur saker fungerar går emot denna tradition. Den är inriktad på praxis, på det nuvarande och metoden måste ta i beaktande många former av kunskap för att leverera det som den är tänkt att göra.

Förhoppningsvis kan denna infallsvinkel hjälpa att uppnå något av det som jag eftersträvar i ett nytt skolsystem. Jag tror att denna typ av kunskap kan lämpa sig för elever som inte är lagda åt det teoretiska hållet, vilket förmodligen är flertalet. Kunskapen kan skänka tillfredsställelse och skapa förutsättningar för att delta i experiment och samtal kring vad som sedan orsakar detta fungerande. Vad gör att en ångmaskin fungerar (i exemplet teknik)? Varför reagerar människor som de gör, vad skapar ekonomiska fenomen som prisförändringar, valutaspekulation, börspanik? etc. Dessa fenomen är till sin natur komplexa och kan inte förklaras inom ramen för ett enda kärnämne, kanske måste det till en flerdisciplinär ansträngning som kräver mycket av lärare och skola. En samordnad undervisning, eller en integrerad undervisning är kanske att föredra framför ren ämnesundervisning.

I fallet teknik finns väldiga möjligheter att utveckla undervisningen. Än så länge är timantalet begränsat men kan säkert öka i framtiden. En sådan typ av lärande kan bereda eleven ett visst nöje i och med att varierad pedagogik kan användas. Här kan maskinerna åskådliggöras fysiskt framför klassen om sådana möjligheter utvecklas (pedagogiska verktyg). Även datorer kan visa sig lämpliga, mjukvaruprogram kan utvecklas som beskriver och förklarar olika tekniska lösningar och hur de har vuxit fram.

Informera om kurs, skolans funktionssätt etc.

Skolan kan vara informativ på flera sätt. I dess första dimension har skolan givetvis sin information att förmedla angående skolans funktion. Eleven kan med fördel informeras och sådant som rör kursen, undervisningens upplägg, filosofin bakom lärandet. De skulle kunna se på undervisningen på ett mer aktivt sätt när de förstår hur det är tänkt. Mer kunskaper om detta skulle kunna göra eleven medskapande, eleven skulle kunna, efter en sådant inslag som gör undervisningen förståelig, föreslå andra infallsvinklar, också ge förslag om något som kan tas upp i undervisningen. Eleven kan bli mer delaktig i verksamheten.

Läraren kan informera om vad eleven kommer att lära sig, vilken nivå de kommer att ha efter avslutad kurs, vilka inslagen kommer att bli, vilken filosofi som används, vilka läromedel, vilken metodik etc. På detta sätt motiveras undervisningen och transparens skapas som innebär en trygghet för eleven som därmed är förberedd på vad som ska komma. En mer medveten undervisning kan vara ett sätt skapa bättre förutsättningar för en dialog mellan lärare och elev, mellan system och elev.

Detta gäller både kursplaner, läroplan, skollagar, skolans riktlinjer och lärarens upplägg och pedagogiska metoder.

Detta är givetvis svårt att ändra på ett signifikativt sätt. Den skolpolitik som slagits fast på högre ort gäller. Men medvetenhet om detta ger också insikt i hur samhället är konstruerat med hierarkier och beslutsordning, politiskt beslutsfattande, om den begränsade frihet som ofta råder bland institutioner. Den inskränkta friheten hos skolan är viktig att förstå för eleven för att denne ska inse lärarens situation och kunskapsinhämtningens villkor.

Information om kursens planering kan också ge en beredskap inför vad som komma skall i ett ämne. Det kan skapa trygghet och, om det utlovade hålls, en viss tillfredsställelse hos eleven. Det sagda om planering fastställer en ordning och när ordningen sedan inträffar kan eleven känna att det talats sanning.

Skolans ordningsregler och förhållningsorder för elever och lärare kan också nämnas för eleven så att det råder öppenhet om vad som är gällande uppställda regler t.ex. för uppförande e.d.

Föreningar, aktivitetsmöjligheter

I ett nästa steg kan skolan förmedla samhällsinformation rörande exempelvis organisationer, föreningsliv och annat. Sådant kan motiveras med det i läroplanen förekommande ambitionen att skapa aktiva samhällsmedborgare, medvetenhet om samhällets funktioner, kunskaper om hur eleven kan lösa problem som kan uppstå.

Här skulle en sorts "proaktivism" vara ett mål. Elever har inte alltid vetskap om vilka möjligheter som står till buds i samhället när det gäller att starta aktiviteter, organisera evenemang, aktivera sig i någon organisation eller förening. Antalet föreningar är omfattande och kunskap om dem finns ofta inte. Informativitet härvidlag skulle vara välgörande för många elever.

Kännedom om nätet är här väsentlig och innebär att den som satsar på att vara informativ också behärskar nätets möjligheter med en proaktiv attityd. Här lär dock eleven vara kunnigare än vad många lärare är.

Hälsovård, polis, rättsväsende, socialtjänst

Viktiga samhällsfunktioner är av värde att känna till för eleven liksom de specialinriktade satsningar som finns riktade till just ungdomar i samhället. Här kan informativitet vara en utväg. Att säga namnet på de institutioner man tycker eleverna ska känna till, hur de fungerar, vad de gör, vilket stöd de kan erbjuda, vad de är till för ingår allt i ett beskrivande av samhälle som eleven kan ha nytta av.

Kännedomen om sådant är begränsad också hos familjerna och elevens närmaste och eleven skulle då få chansen att få reda på viktiga uppgifter som rör eleven. Eleven skulle också få en likartad informationsnivå, alla skulle veta dessa ting och en jämlikare kunskapsnivå skulle uppnås.

Informativitet kan få betydelse i sammanhang där skolarbetet dras in i social problematik. En högre kunskapsnivå om samhällsfunktioner skapar en bättre beredskap hos eleven, elevens familj. Det underlättar de sociala myndigheternas arbete om det finns en kunskapsbas hos eleven. En bättre förståelse kan bli följden och en effektivare och snabbare behandling av ärenden kan uppnås

Berättande inom språkstudier

Inom språk kan det vara information ges om det studerade språkets kultur, historia, politiska situation. Inom språkundervisningen är detta ofta ett problem. Accenten läggs på enkla dialoger, enkel grammatik och ett gradvis tillskansande av språket vilket tar många år i anspråk. Först därefter

kan information och eventuellt innehåll av intellektuell art förekomma. Detta är en väldigt långsam process som kräver ett stort mått av tålmod hos eleven. Att berätta om det studerade språkets kultur, folk, levnadsförhållanden, mentalitet är omöjligt på det främmande språket. Att vänta tills det lärts in betyder att det inte kan ske på många år. Därför kan det, med en informativ angreppsvinkel göras på svenska. Betoning skulle då för en stund läggas på ett innehåll, på förmedlad information. Den gamla traditionen att syssla med språkets regler, grammatik, uttal etc. skulle få stå tillbaka ibland. Ett tillskott av kunskaper blir följderna och en tidigarelagd belöning för studieinsatsen iscensätts. Eleven får tillfälle att jämföra den kultur han (hon) får lära känna med sin egen och denna relation blir till en berikande erfarenhet som innebär ökade kunskaper inte bara om den främmande kulturen utan också om sin egen.

Kommunikation av innehåll blir då en väg framåt. Om språket är ett kommunikationsmedel bör också skolan se till att något innehåll överförs till eleven. Språkinläringen blir ofta oerhört torftig innehållsmässigt. Ingen ny information ges till eleven på en traditionell språklektion. De enkla fraserna som övas in kan eleven redan betydelsemässigt på det egna språket. Traditionell språkinläring ger ingen extra information. Orden kan de redan betydelsen av på det egna språket innehållsmässigt.

Berätta mer

Studier av en litterär text med en metod som enbart förhåller sig till texten missar alla berättelser knutna till författaren, kulturen, tidsepoken. Att försöka öka innehållsmängden kan leda till tätare inläring, mer diversifierad sådan när det gäller ämnen som vidrörs t.ex. när sociologiska, juridiska eller ekonomiska aspekter beaktas. Litteratur är inte bara en litterär text, det är också författarvillkor, förlagsverksamhet, läsandevanor, receptions historia, recensioner, akademisk forskning etc. Att ta upp mer av dessa aspekter skulle, tror jag, öka innehållet i undervisningen och bereda eleven större nöje. Eleven skulle lära sig mer och förstå verkligheten bättre.

Litteraturen skulle förvandlas från ett statiskt textobjekt som ska hållas rent från andra infallsvinklar till ett samhällsfenomen, en produkt som skapats i ett sammanhang som är historiskt, socialt, psykologiskt, ekonomiskt.

Inom alla ämnen kan detta vara en ledstjärna, att belysa ur många vinklar, att inkludera områden som traditionellt är främmande för tanken om ämnets isolat. Att berätta mer är att förklara bättre, ge en mer komplett bild av det studerade. En mer komplett bild ger en större förståelse.

En ökad kunskapsmängd skulle innebära en avvikelser från linjen att hålla sig till det elementära till varje pris. De utökade kunskaperna skulle inte vara elementära till sin karaktär. Tärtom, dessa innefattar sådant som diskuteras på högsta nivå i ämnet. På så sätt skapas intressantare lektioner. Förstår eleven mer kan det innebära att ämnet blir intressantare.